

POLITISERING

VAN het
IN sociaal
werk

Postacademische Vorming 'Politisering van/in het sociaal werk'

Programmabrochure voorjaar 2025

Deze Postacademische Vorming is een initiatief van de opleidingen sociaal werk van HOGENT, Howest, Arteveldehogeschool en UGENT die samenwerken in het Associatieonderzoeksplatform 'Politisering van/in het sociaal werk'. Deze vorming komt tot stand met medewerking van SAMvzw, steunpunt Mens en Samenleving. Met deze vorming ondersteunen we de praktijkontwikkeling van en de reflectie over politisering.

Informatie:

Verantwoordelijke: Prof. Dr. Rudi Roose

Rudi.Roose@UGent.be

Inhoudelijk medewerker: Bart Van Bouchaute

Bart.VanBouchaute@UGent.be

Elke samenleving kent onvermijdelijk vormen van onrecht en uitsluiting. Sociaal werkers en deelnemers kunnen dit zichtbaar maken, door bewustmaking, acties of alternatieve praktijken. Hiermee jagen ze het publieke debat aan over hoe we samenleven. Wat kunnen dergelijke politiserende praktijken betekenen in het sociaal werk? En hoe kunnen professionals en hun organisaties politiserend handelen?

Waarom deze opleiding volgen?

We stellen vast dat vrijwilligers, professionelen en organisaties uit diverse sectoren in het sociaal werk zoals jeugdwerk, opbouwwerk, maatschappelijk werk, ... vorm willen geven aan hun politiserende rol. Ze zijn zich bewust van het gevaar dat sociaal werk verengd wordt tot een louter 'technische oplossing' van individuele problemen. Maar ze stoten telkens opnieuw op vragen:

- Inhoudelijk: wat is het politiserende potentieel en de politiserende missie van sociaal werk?
- Methodisch: wat is een effectief handelingskader voor politiserend handelen?

De vorming wil beantwoorden aan deze reële vragen. We focussen op kernvragen zoals:

- Wat betekent politisering algemeen en specifiek voor het sociaal werk?
- Welke dynamieken ondersteunen of verhinderen politisering in het sociaal werk?
- Hoe verstoren politiserende praktijken de bestaande orde?
- Hoe kun je politiserend handelen op micro, meso en macro-niveau?
- Wat is de rol van professionals?
- Hoe kun je emanciperend werken met deelnemers in politiserende praktijken?
- ...

Door de mix van deelnemers met verschillende profielen - jong afgestudeerde en ervaren sociale professionals, leidinggevend en bestuurders, opleiders en onderzoekers uit verschillende sectoren - wil deze vorming ook uitdrukkelijk dwarsverbanden realiseren in de zoektocht naar antwoorden.

Bij het opzet van de vorming werd in rekening genomen dat cursisten op diverse wijzen competenties kunnen verwerven. Daarom kunnen cursisten die niet aan de toelatingsvoorwaarden voldoen na een toelatingsgesprek worden toegelaten.

Om dit leerproces te versterken presenteren de cursisten ter afronding een werkstuk waarin hun inzichten op basis van de kritische reflectie op de inhoud van de vorming verwerkt zijn. Elke presentatie wordt gevolgd door een korte bevraging en discussie met docenten en deelnemers.

Inschrijven

Toelatingsvoorwaarden

Licentiaat/master of bachelor in de studiegebieden sociaal-agogisch werk, gezondheidszorg en onderwijs. Deelnemers die niet aan deze voorwaarden voldoen, nemen contact op voor toelating.

Inschrijvingsmodaliteiten

- De deelnemers schrijven zich in voor de Postacademische vorming op de website dunantacademie.ugent.be zonder zich te moeten inschrijven op de rol van UGent.
- Het inschrijvingsbedrag bedraagt 600 euro met onmiddellijke betaling van het cursusbedrag online. De cursisten zijn niet ingeschreven als student.
- Uiterste inschrijvingsdatum is 12 februari 2025.

Praktisch

Plaats

Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen UGent
Henri Dunantlaan 2 9000 Gent

Kalender

Het programma loopt over 8 donderdagen, telkens van 9u30 tot 16u30 met een middagpauze. De startdag wordt afgesloten met een publieke lezing gevolgd door een receptie. Op 19 juni sluiten we af met de presentatie van werkstukken door de deelnemers.

	DATUM	THEMA
1	Donderdag 13 februari	° Kennismaking en verwachtingen ° Verkenning concept politisering ° Tendensen van (de)politisering in het sociaal werk <i>16.00 Publieke openingslezing</i>
2	Donderdag 27 februari	Workshop handelingskader 'Publiek gaan'
3	Donderdag 20 maart	Politisering als verstorende praktijk 1.
4	Donderdag 3 april	Politisering als verstorende praktijk 2.
5	Donderdag 24 april	Politisering als gelaagde praktijk 1. Micro
6	Donderdag 8 mei	Politiseren als gelaagde praktijk 2. Meso
7	Donderdag 22 mei	Politiseren als gelaagde praktijk 3. Macro
8	Donderdag 5 juni	Werkbezoeken met focus 'Politisierend sociaal werk en klimaatrechtvaardigheid'
	Donderdag 19 juni	Evaluatie: presentaties werkstuk

Evaluatie en getuigschrift

Evaluatie

Wie een getuigschrift wil behalen, presenteert een werkstuk voor docenten en medecursisten. Hierin wordt verhelderd wat de Postacademische Vorming bijdraagt voor een beter begrip of toepassing van politisering in de eigen praktijk of het bredere sociaal werk. Na vraagstelling en discussie krijgt de deelnemer een beoordeling.

Voorwaarden voor het behalen van het getuigschrift

Deelnemers die alle bijeenkomsten hebben bijgewoond en die een persoonlijk werkstuk hebben ingeleverd dat positief beoordeeld werd, ontvangen een getuigschrift.

Programma

Het programma bevat 5 delen

Donderdag 13 februari	Politisering als kernopdracht voor sociaal werk
Donderdag 27 februari	Handelingskader politiserend werken
Donderdag 20 maart en 3 april	Politisering als verstorende praktijk
Donderdag 24 april, 8 en 22 mei	Politisering als gelaagde praktijk (micro/meso/macro)
Donderdag 5 juni	Integratie en toepassing met werkbezoeken

POLITISERING ALS KERNOPDRACHT VOOR SOCIAAL WERK

Tijdens de startdag verkennen we de terugkeer van ‘politisering’ in het Vlaamse sociaal werk. Wat betekent politisering en heeft dit een specifieke relevantie voor het sociaal werk. Kunnen mensenrechten politiserend werk onderbouwen?

Dag 1 - donderdag 13 februari 2025

9u30 Kennismaking en verwachtingen

Bart Van Bouchaute studeerde sociaal werk en politieke wetenschappen. Hij was lector aan een opleiding sociaal werk. In onderzoek, vorming en publicaties heeft hij een bijzondere interesse voor (de)politisering in het middenveld en het sociaal werk. Hij is inhoudelijke medewerker van het Associatieonderzoeksplatform ‘Politisering van/in het sociaal werk’ en coördinator van de Postacademische vorming. Aan de Vakgroep Sociaal Werk en Sociale Pedagogiek van UGent doet hij onderzoek naar hoe docentenverzet tegen de neoliberalisering van opleidingen sociaal werk een bijdrage kan leveren tot de politisering in het sociaal werk.

11u Politisering, terug van weggeweest in het Vlaamse sociaal werk? Over de relevantie van politisering voor het sociaal werk.

We verkennen de herontdekking van politisering in de Vlaamse context. Welke externe en interne dynamieken zorgden voor de hernieuwde belangstelling voor politisering? Wat betekent de stelling van de Sociaalwerkconferentie 2018 dat politisering een speerpunt is voor ‘sterk sociaal werk’?

Over politisering in het sociaal werk is er veel discussie, verwarring, ... in de opleidingen sociaal werk, in het onderzoek, in conferenties en debatten, en niet in het minst in het werkveld zelf. Daarom starten we met een verkenning van het concept ‘politisering’. We staan stil bij de specifieke betekenis van politisering binnen sociaal werk praktijken.

Bart Van Bouchaute & Rudi Roose

Rudi Roose studeerde Pedagogische Wetenschappen en Criminologie en is professor Sociaal Werk bij de vakgroep Sociaal Werk en Sociale Pedagogiek (UGent). Hij doceert onder meer sociaalwerktheorieën en jeugdrecht en jeugdhulp. Zijn onderzoek richt zich op de vraag hoe sociaal werkers sociaal rechtvaardige praktijken kunnen ontwikkelen in een context die gedreven wordt door een managerialistisch discours. In de reflectie en praktijkontwikkeling over politisering gaat zijn aandacht naar het omarmen van de frictie in micro-praktijken van sociaal werk en naar de kritische ruimte in het sociaal werk. Hij is voorzitter van het Associatieonderzoeksplatform ‘Politisering van/in het sociaal werk’ dat deze Postacademische Vorming inricht.

12u30 **Middagpauze**

13u30 **(De) politisering in het sociaal werk: tendensen in het sociaal werk**

De discussie over (de)politisering in het sociaal werk wordt vaak gezien als een spanning tussen sociaal werk en een depolitiserende buitenwereld. In plaats van deze focus op de externe bedreiging richten we in deze sessie de blik naar binnen. We focussen op een aantal tendensen in het sociaal werk en hun betekenis voor (de)politisering. Hiermee zitten we in het hart van de discussies over de aard van het sociaal werk zelf, met name de spanning tussen sociaal werk als een 'technische' dan wel 'politieke' praktijk.

Rudi Roose (UGent)

15u30 **Pauze**

16u00 **Openingslezing met publiek debat gevolgd door receptie**

Een politiserende benadering van mensenrechten in het sociaal werk

Tijdens deze openingslezing gaan we dieper in op de betekenis van mensenrechten als een referentiekader voor een politiserende praxis in het sociaal werk. We verkennen daarbij zowel hun juridische garantiefunctie (bijvoorbeeld in kader van het debat over onderbescherming) als hun hefboomfunctie (bijvoorbeeld in het kader van de discussie over vluchtelingen). Hoe kunnen mensenrechten politiserend worden ingezet in het sociaal werk?

Pascal Debruyne studeerde sociaal werk, moraalfilosofie en is doctor in de Politieke en Sociale wetenschappen. Hij is onderzoeker asiel en migratie aan de Odisee Hogeschool (kenniscentrum Gezinswetenschappen). Hij is ook bestuurder bij Uit De Marge VZW en Samenlevingsopbouw Gent, en actief in het Gents Solidariteitsfonds. Met lezingen, onderzoek en praktijkontwikkeling wil hij bijdragen tot de repolitisering in het middenveld en in het sociaal (schaduw) werk.

HANDELINGSKADER VOOR POLITISERING IN HET SOCIAAL WERK

Als we de politiserende rol van het sociaal werk beschouwen als het publiek maken van noden en claims, hoe doen we dat dan? Dan gaat het over vragen als: hoe raak je betrokken bij kwesties als werker of organisatie, hoe breng je kwesties op de publieke agenda, hoe ontwikkel je een strategie en welke technieken kun je inzetten, hoe kan je je mensen aan het stuur houden in politiserende praktijken, hoe ontwikkel je macht en kun je omgaan met tegendruk, hoe ontwikkel je een netwerk van medestanders, wat is succes in politiserend werk, ...?

Dag 2 - donderdag 27 februari 2025:

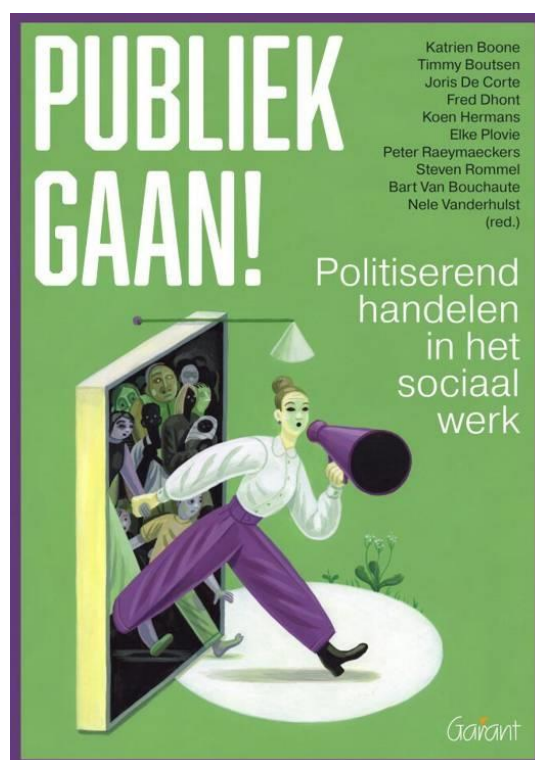
Workshop 'Publiek gaan'

Politiseren: hoe doe je dat? We presenteren een handelingskader dat sociaal werkers een aantal afwegingen voorstelt. Kwesties kunnen overal in maar ook buiten het sociaal werk opduiken en een impuls geven aan politiserend handelen in het sociaal werk. Ook praktijken van onderuit, soms in de schaduw van het bestaande sociaal werk, bevragen de routines en de indelingen die sociaal werk organisaties gebruiken.

Met dit afwegingskader kunnen sociaal werkers die impulsen omzetten in beargumenteerde keuzes. In deze workshop passen we dit kader meteen de hele dag toe op eigen praktijkcases. We besteden specifieke aandacht aan hoe politisering onvermijdelijk verbonden is met de onderliggende machtsverhoudingen. Hoe kunnen we macht analyseren, hoe zelf macht opbouwen in een netwerk van mede- en tegenstanders?

Bart Van Bouchaute & Elke Plovie

Elke Plovie is pedagoge en docent burgerschap en participatie in de opleiding sociaal werk van UCLL. Haar engagement reikt verder dan haar onderzoekswerk. In allerlei lokale organisaties denkt ze mee om de praktijk op het veld te verbeteren. Bij het steunpunt SAM, Steunpunt Mens en Samenleving, ondersteunde ze het PARKS-onderzoek over praktijken van politisering, in een netwerk van opleidingen sociaal werk. Ze maakt deel uit van het ontwikkelteam van deze opleiding.

POLITISERING ALS VERSTORENDE PRAKTIJK

Tijdens de volgende twee dagen gaan we dieper in op de centrale gedachte dat in processen van politisering de bestaande orde wordt verstoord. Politisering gaat niet over het beïnvloeden van bestuurders binnen een technocratische invulling van goed bestuur of over het faciliteren van dialoog gericht op een rationele consensus, maar over versturende processen binnen de principiële en onvermijdelijke tegenstrijdigheid die eigen is aan een democratische samenleving. Daarom verkennen we enkele benaderingen die deze versturende dynamiek verhelderen.

Dag 3: donderdag 20 maart 2025

9u30u Inleiding: politisering tussen consensus en conflict

Als politisering staat voor bijdragen tot het publieke meningsverschil, dan hangt dit sterk samen met het concept van “de publieke sfeer”. Over de dynamiek in die publieke sfeer zijn de meningen erg verdeeld. Gaat het over de zoektocht naar rationele consensus vanuit een machtsvrije dialoog (Jürgen Habermas) of dekt die consensus net echte tegenstellingen toe en moeten we de tegenstrijd herwaarderen (Chantal Mouffe)? En wat betekent dit dan voor politiserende praktijken in het sociaal werk?

Bart Van Bouchaute

10u30 Nancy Fraser. Politisering, ‘subaltern counterpublics’ en de strijd voor gelijke participatie

Binnen de denkers die de waarde van strijd onderschrijven, neemt Nancy Fraser een interessante plaats in voor de praktijk van politiserend werk. Fraser stelt dat mensen door uitsluiting op de politieke, economische en culturele domeinen niet gelijkwaardig kunnen participeren in de samenleving. Fraser (1990) wijst op het bestaan van ‘subaltern counterpublics’, of juist die plekken en contexten die soms buiten de publieke sfeer vallen maar waarin achtergestelde en onderdrukte sociale groepen wel samenkomen om een eigen stem en argumentatie te ontwikkelen. Van daaruit kan de rol van het sociaal werk gezien worden in het creëren van laagdrempelige plaatsen of mogelijkheden waarin mensen, wiens stem minder evident gehoord wordt of mee kan wegen, hun noden op economisch, cultureel en politiek niveau kunnen uitdrukken en van waaruit deze in het maatschappelijk debat kunnen worden gebracht.

Katrien Boone (Howest) werkte bij Saamo Gent. Daarna promoveerde ze aan vakgroep sociaal werk en sociale pedagogiek van de UGent met een proefschrift in het sociaal werk gebaseerd op het denken van Nancy Fraser. Nu werkt ze in de opleiding sociaal werk van Howest waar ze onder meer onderzoek doet naar politiserende praktijken. Ze maakt deel uit van het ontwikkelteam van de Postacademische Vorming.

13u Middagpauze

14u De inspiratie van Frantz Fanon voor het sociaal werk

Franz Fanon was een zwarte psychiater afkomstig uit Martinique en auteur van o.a. *Peau noire, Masques Blancs* en *Les Damnés de la terre*. Hij is een complexe figuur die 60 jaar na zijn dood blijft opduiken in de randen van de sociaalwerkliteratuur. Zijn invloed is zichtbaar in studies en acties rond dekolonisering, racisme, Amerikaanse *Black Power*, verschillende stromingen in het feminisme, maar ook in transculturele psychiatrie, psychoanalyse en de-institutionalisering.

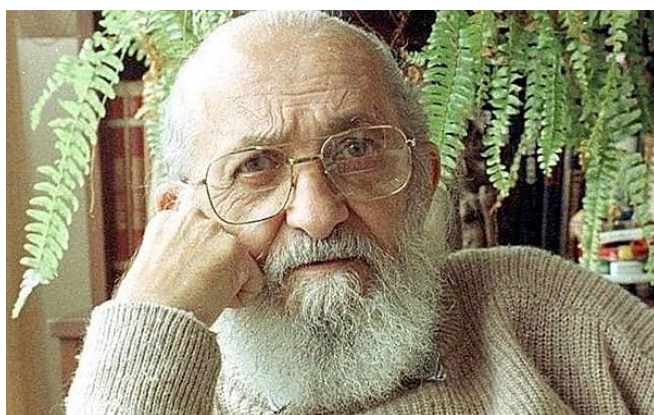

In deze sessie gaan we in op een aantal vraagstukken en discussiepunten van deze postkoloniale humanist: zijn visie op onderdrukking (politiek, sociaal, economisch en cultureel), de psychologie van de koloniaal/de gekoloniseerde, de meester/de slaaf, de complexiteit van dekolonisering of bevrijdingsprocessen. Controversieel bij Fanon blijft de wanorde en het geweld. De strijd die hij bepleit gaat niet zonder slag of stoot. Politiek bewustzijn wordt gevormd in de strijd, niet vooraf. Bevrijd worden, rechten 'krijgen' werkt niet. Een uitdagende denker voor politisering in het sociaal werk.

Denoix Kerger volgde een opleiding tot psychiatrisch sociaal werker en criminoloog. Vanuit zijn betrokkenheid bij het opleiden van sociaal werkers ontwikkelde hij een bijzondere interesse voor: de historiek van het sociaal werk, de jeugdhulp en psychiatrie, global social work, sociaalwerktheorie, diversiteitsstudies en punitief sociaal werk. Hij is betrokken in het ontwikkelteam van deze Postacademische Vorming.

Dag 4: donderdag 3 april 2025

9u30 Paolo Freire. Over bewustmaking/wording en actie

Paulo Freire was een Braziliaanse pedagoog die wereldwijd bekendheid verwierf met zijn *educación popular* of 'ervaringsgericht leren' met onderdrukte bevolkingsgroepen. In plaats van een traditionele leraar-leerlingrelatie, moedigt Freire een dialoog aan tussen alle deelnemers. Freire benadrukt het belang van bewustwording van de eigen situatie en de sociale ongelijkheid. Door te reflecteren op hun eigen ervaringen, kunnen mensen hun onderdrukte positie beter begrijpen en zich verzetten tegen onrechtvaardigheid. Praxis

betekent bij Freire dat kennis dus direct wordt gekoppeld aan het oplossen van concrete problemen in de samenleving. Volgens Freire is leren pas echt effectief als het leidt tot actie.

Luc De Droogh en Annick Vanhove (HOGENT)

Luc De Droogh is als lector verbonden aan de opleiding sociaal werk van Hogent. Hij geeft er o.m. les over en is betrokken bij onderzoek naar de sociale en politieke dimensie van duurzaamheidspraktijken. Hij is betrokken in het ontwikkelteam van de Postacademische Vorming.

Annick Vanhove volgde een opleiding als ervaringsdeskundige bij vzw De Link en werkt in een co-teachingstraject in het vak armoedebestrijding en sociale ongelijkheid van de opleiding sociaal werk (HOGENT). Ze is er ook co-onderzoeker in het 'Equality' onderzoekscollectief.

11u45 **Problemen in de dialogische aanpak van Paolo Freire**

Ongetwijfeld heeft Paolo Freire een belangrijke invloed gehad in het politiserend vormingswerk. We onderzoeken de mogelijkheden en moeilijkheden van zijn praxis.

Raf Debaene is filosoof. Hij heeft een bijzondere interesse voor politieke filosofie en onderzoekt meer specifiek de betekenis van democratie en (post)politiek. Hij onderzoekt wat het denken van Jacques Rancière over 'gelijkheid van intelligentie' en over 'democratie als vertrekpunt' kan betekenen voor praktijken van politisering in het sociaal werk. Hij zorgde mee voor de ontwikkeling van de Postacademische Vorming.

12u15 **Middagpauze**

13u15 **Jacques Rancière. Een radicaal begrip van democratie**

Raf Debaene (filosoof)

Kan het denken van de Franse filosoof Jacques Rancière ons helpen om het problematische van Freires dialogische aanpak te overschrijden? We zoomen we in op enkele kerngedachten uit twee sleutelteksten: *De onwetende schoolmeester* en *De haat tegen de democratie*. Rancière koppelt 'emancipatie' aan de 'gelijkheid van intelligentie' en het democratisch principe dat iedereen, gelijk aan om het even wie, zicht- en hoorbaar kan worden en 'aan politiek doen'. Die gedachten hebben raakvlakken met Freires intentie, maar leveren zeker ook scherpe inzichten over politiek en politisering in het huidig tijdsgewricht.

15u15 **Pauze**

15u30 **Mensen zonder wettig verblijf en acts of citizenship**

In haar onderzoek naar praktijken van burgerschap bij mensen zonder wettig verblijf maakte Anika Depraetere gebruik van een analysekader gebaseerd op het denken van Jacques Rancière. Haar onderzoek toont de betekenis van zijn inzichten voor onze kijk op politisering in het sociaal werk.

Anika Depraetere is als lector verbonden aan de opleiding sociaal werk van HOGENT. Binnen het onderzoekscentrum eCO-CITY doet ze onderzoek naar armoede en sociale uitsluiting, samenlevingsopbouw, wonen, recht op de stad.

POLITISERING ALS GELAAGDE PRAKTIJK

Politisierend handelen in het sociaal werk is een gelaagde praktijk. Op microniveau bekijken we hoe het handelen van sociaal werkers in de discretionaire ruimte een opstap kan zijn naar politisering. Op mesoniveau onderzoeken we de rol van organisaties en netwerken. Op macroniveau gaan we dieper in op sociale acties en op de samenwerking met campagnes en bewegingen in het middenveld.

Dag 5: donderdag 24 april 2025 – Politiseren op micro-niveau

9u30 Politiseren op micro-niveau door de discretionaire ruimte te benutten

De individuele vrijheid van de sociaal werker moet het mogelijk maken om (ook kleine) verzetsacties te kunnen opzetten. Deze discretionaire ruimte zorgt er voor dat opgelegde structuren in vraag kunnen worden gesteld, waarbij op lange termijn de belangen van de doelgroep beter worden gediend. De manier waarop deze ruimte kan worden gecreëerd, om dergelijke vormen van 'klein-politiseren' te realiseren, wordt aangeleerd. Discretionaire ruimte als opstap naar politiseren.

Rudi Roose (UGent)

12u30 Middagpauze

13u30u Menselijke waardigheid, grenssituaties en politisering. Grenshoudingen in de alledaagse praktijk.

In deze sessie gaan we dieper in op de idee van grenzen, Sociaal werkers werken vaak in situaties waar probleemdefiniëringen en cliëntconstructies gegeven zijn, hetzij door de organisatie, door de wetenschap, door beleid, door maatschappelijk discours. Dergelijke definiëringen en constructies kunnen haaks staan op hoe mensen hun situatie beleven. Gezien sociaal werk vorm krijgt in directe interactie met mensen ligt een startpunt voor politiseren in de alledaagse praktijk bij het aansluiten hoe mensen probleemdefiniëringen en clientconstructies (die ook sociaal werkers met zich meedragen) ervaren. Kan de idee van menselijke waardigheid ons helpen bij het opzoeken van een grenshouding, is de vraag waar we een antwoord op zoeken.

Hans Grymonprez is doctor in het sociaal werk en als gastprofessor 'Sociaal werk op de eerste lijn' verbonden aan de Vakgroep Sociaal werk en Sociale pedagogiek. Hij heeft een bijzondere interesse voor de directe interacties in het sociaal werk als aangrijpingspunt voor politisering.

Dag 6: donderdag 8 mei 2025 – Politiseren op meso-niveau

9u30 Politiserend werk vraagt politiserende organisaties

Praktijken van politisering gebeuren niet door deelnemers of sociaal werkers in een 'lege context'. De eigen organisatie kan een stimulerende/remmende rol spelen. We onderzoeken welke dynamieken een belangrijke rol spelen in het faciliteren of net verhinderen van politisering. We denken na hoe concrete aanpassingen in de werking en logica's van organisaties het politiserend potentieel beter tot ontwikkeling kunnen brengen.

We verkennen ook meteen in een concreet voorbeeld wat een politiserende missie kan wijzigen aan de structuur, cultuur en werking in specifieke organisaties. De samenhang tussen 'externe politisering' en 'interne (condities voor) politisering is daarbij een rode draad

Jan Naert is orthopedagoog van opleiding en is als gastprofessor verbonden aan de vakgroep Orthopedagogiek van UGent. Hij werkte eerder in het Gentse jeugdwelzijnswerk als gebiedscoördinator en beleidsmedewerker. Zijn interesse richt zich vooral op laagdrempelige vormen van jeugdhulpverlening en het bereiken van kinderen en jongeren in kwetsbare posities. In de analyse en ondersteuning van praktijken van politisering heeft hij bijzondere aandacht voor de interne dynamieken in organisaties.

12u00 Middagpauze

13u00 Vanuit een organisatie bouwen aan allianties

Het bundelen van krachten en het vormen van (al dan niet tijdelijke) coalities met andere professionals, organisaties, verenigingen, enz. is een belangrijke hefboom voor de politiserende rol van sociaal werkers.

Hoe kunnen we als organisatie ons eigen huiswerk maken vooraleer we potentiële partners benaderen om samen een alliantie te vormen? Dat gaat bijvoorbeeld over het formuleren en onderbouwen van onze centrale boodschap, over het zien en benutten van het juiste momentum, over de snelheid en diepgang van de verandering die we beogen, over de mate van burgerlijke ongehoorzaamheid die we wenselijk en haalbaar vinden, ... Geen makkelijke vragen waar uiteraard geen eenduidig antwoord op bestaat, maar wel nuttig als intern reflectiekader om richting te geven en speerpunten af te bakenen?

Allianties vragen verder ook om overleg en afstemming tussen een reeks van autonome partners die ook rekening blijven houden met de eigen werking en belangen. Inzicht in de wijze waarop zo'n samenwerking kan worden uitgebouwd, is daarom cruciaal. We focussen op een aantal factoren die te maken hebben met de opbouw van vertrouwen maar ook op de rol van zgn. *boundary spanners* die een sleutelrol spelen in het verbinden van de diverse werelden en belangen die in een samenwerking samenkomen.

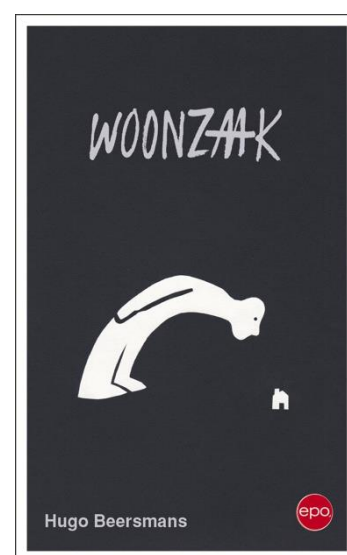
Joris De Corte is verbonden aan de vakgroep Sociaal werk en Sociale Pedagogiek (UGent). Hij doceert er vakken over sociaal beleid en de politieke opdracht van het sociaal werk. Daarnaast is hij met zijn adviesbureau 'Over de Muur' actief als adviesverlener over interdisciplinaire samenwerking op het snijvlak van zorg, welzijn, gezondheid en onderwijs. Hij is medeauteur van de inleidende bijdrage 'De vele invullingen van politisering in het sociaal werk' in de publicatie Publiek Gaan, die werd gelanceerd tijdens de Sociaalwerkconferentie.

15u Pauze

15u15 Alliantievorming: De Woonzaak

Voor haar masterproef aan de Antwerpse universiteit analyseerde Jessica Rombaut de alliantievorming in 'De Woonzaak' vanuit het denken van Chantal Mouffe. Hoe in deze kwestie een "chain of equivalence" tussen allerlei actoren en bewegingen werd opgebouwd om het gebrekkige Vlaamse woonbeleid juridisch aan te vallen toont de kracht van alliantievorming in een poging om machtsverhoudingen te doen kantelen. Deze analyse sluit ook aan bij de sessie over 'dialogoog versus conflict' in het deel over 'Politisering als verstorende praktijk' en bij de volgende dag over de rol van het middenveld.

Jessica Rombaut studeerde master Sociaal Werk (UAntwerpen) en werkt als stafmedewerker bij Saamo, het vroegere Samenlevingsopbouw, in Brussel.

Dag 7: donderdag 22 mei 2025 – politiserend op macro-niveau

9u30 Middenveld en politisering

Welke rol is er weggelegd voor het middenveld in de 21e eeuw inzake politisering? Hierbij wordt de positie van het klassiek middenveld t.o.v. de informele netwerken/burgerinitiatieven geplaatst.

De vakbond als één van de formele middenveldpartners om de politiserende rol op te nemen, wordt nader bekeken. Welke politiserende rol nemen de vakbonden op? En waar zit er mogelijk aansluiting voor het sociaal werk?

Andy De Brabander (Howest) studeerde sociaal werk, sociologie, verkeerskunde en planologie. In de opleiding sociaal werk bij Howest doceert hij cultuursociologie, arbeidssociologie, HRM, opbouwwerk, Hij is voorzitter van Sterk Sociaal Werk West-Vlaanderen en van het lokaal overlegplatform (LOP) Basis Onderwijs Westkust. Hij deed onderzoek naar de rol van sociaal werk bij stadsontwikkeling, participatie in huisvestingsbeleid, welbevinden bij landbouwers, ... Hij heeft een bijzondere interesse voor de politiserende rol van het middenveld. Vanuit Howest maakt hij deel uit van het ontwikkelteam van de Postacademische vorming.

11u Pauze

11u15 De politiserende rol van burgerinitiatieven

Burgers nemen heel diverse initiatieven van onderuit omdat ze ervan overtuigd zijn dat de samenleving anders en beter kan georganiseerd worden. Ze kunnen bijdragen aan het publieke debat over hoe de samenleving moet ingericht worden. De ene doet dit explicieter dan de andere, de ene bedient zich van juridische strijd, de andere van kunst, de ene zoekt samenwerking, de andere houdt vast aan autonomie ... maar allen geven ze invulling aan een politieke en kritische rol. We onderzoeken de meerwaarde die burgerinitiatieven als luis in de pels of als kanarie in de koolmijn de samenleving te bieden hebben.

Nele Vanderhulst (Socius) startte haar loopbaan in het jeugdwerk en koos na een job als organisatieadviseur opnieuw voor het sociaal-cultureel werk. Ze is stafmedewerker bij Socius, Steunpunt sociaal-cultureel werk. Zij verdiept zich in politiserende praktijken en burgerinitiatieven. Beide interesses kwamen samen in haar verkenning van de politiserende betekenis van burgerinitiatieven voor het inspiratiemoment 'Hoe burgerinitiatieven aan politiek doen' op 26 september 2024.

12u30u Middagpauze

13u30 Politiserend middenveld in een niet-stedelijke context

Welke rol kan de Vlaamse Vereniging Dorpsbelangen spelen in het activeren van burgers en bewonersgroepen van het platteland? Kan een georganiseerde structuur lokale netwerken tot stand laten komen en kunnen die dan op zich ervaringen uitwisselen, deskundigheid bevorderen en wegen op de ontwikkeling van de samenleving op lokale maar ook op hogere schaal?

Maarten Lippens is medewerker van de Vlaamse Vereniging Dorpsbelangen, een vereniging die zich tot doel stelt burgers te activeren en bewonersgroepen van het platteland samen te brengen om ervaringen uit te wisselen, deskundigheid te bevorderen en te wegen op lokaal en hoger beleid. Sinds 2020 wandelt of fietst hij ook door de dorpen in een boeiende 'Ronde van Maarten'.

14u45 Pauze

15u Femma – 30uren week

Femma Wereldvrouwen is één van de grotere spelers in het middenveld. Ze zijn een vrouwenvereniging met 50 000 leden in meer dan 700 groepen in Vlaanderen en Brussel. Jaarlijks organiseert Femma Wereldvrouwen met haar vrijwilligers meer dan 30.000 creatieve, culinaire en sportieve activiteiten.

Tijdens deze sessies verkennen we de campagne van Femma voor een kortere werkweek door een collectieve arbeidsduurvermindering, met behoud van loon en sociale rechten. Het belangrijkste argument is gendergelijkheid: betaald werk, zorg en vrije tijd beter in balans krijgen en de zogenaamd onproductieve arbeid herwaarderen. Femma paste verschillende strategieën van politisering toe: ze lanceerde niet enkel een eisenpakket, maar probeerde dit ook zelf uit in een 1 jaar durend “actie-onderzoek 30u” om aan te tonen dat er wel degelijk een alternatief is.

Jeroen Lievens begeleidde samen met de VUB het experiment om na te gaan hoe de medewerkers de 30-urenweek zelf hebben ervaren en welke gevolgen dit had voor de arbeidsorganisatie. Hij heeft als expert gender en diversiteit bij Femma een bijzondere interesse voor de combinatie arbeid/ zorg/ vrije tijd, de kortere werkweek en vrije tijd voor iedereen. ‘Het persoonlijke is politiek’ betekent dat kwesties en discussies van de private naar de publieke sfeer worden gebracht.

INTEGRATIE EN TOEPASSING: WERKBEZOEKEN

Dag 8: donderdag 5 juni 2025

‘Politisierend sociaal werk en klimaatrechtvaardigheid’

We sluiten de Postacademische Vorming af met een dag met **werkbezoeken**. We kiezen voor de focus op **klimaatrechtvaardigheid** omdat ‘ecological justice’ zorgt voor heel wat discussie en praktijkontwikkeling in de samenleving en specifiek in het sociaal werk.

Tijdens deze werkbezoeken worden verschillende perspectieven en aandachtspunten uit de Postacademische vorming concreet toegepast:

- organisatorische contexten (klein en groot, formeel en informeel ‘van onderuit’, in sociale bewegingen en in sociaal werk), ook de insteek over burgerinitiatieven en sociaal schaduwwerk zit hierin vervat;
- drijvende krachten (werkers, vrijwilligers, deelnemers, activisten, allianties, ...);
- de gelaagdheid van praktijken (bv. directe interactie met burgers koppelen aan brede campagne);
- de spanning tussen dialoog en conflict en de houding van betrokkenen tegenover het versturende karakter van politisering;
- strategische keuzes (bewustmaking, sensibilisering, verandering eisen, prefiguratieve praktijken) en concrete aanpak;
- de rol van de professional in politiserende praktijken;
- stimulerende en remmende factoren voor politisering;
-

Vorbereiding en begeleiding: Elke Plovie (UCLL) & Frank Monsecour (Arteveldehogeschool).

Elke Plovie is pedagoge en docent burgerschap en participatie in de opleiding sociaal werk van UCLL. Haar engagement reikt verder dan haar onderzoekswerk. In allerlei lokale organisaties denkt ze mee om de praktijk op het veld te verbeteren. Bij het steunpunt SAM, Steunpunt Mens en Samenleving, ondersteunde ze het PARKS-onderzoek over praktijken van politisering, in een netwerk van opleidingen sociaal werk. Ze maakt deel uit van het ontwikkelteam van deze Postacademische Vorming.

Frank Monsecour studeerde sociaal werk en Milieuwetenschappen (UA). Na een loopbaan voor een internationale milieuorganisatie keerde hij terug als docent naar de opleiding sociaal werk van de Arteveldehogeschool. Hij doceert duurzame ontwikkeling, internationale solidariteit en beleidsbeïnvloeding. De voorbije jaren onderzocht hij de betekenis van natuur in welzijnsprojecten in Vlaanderen. Gedurende twaalf jaar was hij ook gemeenteraadslid in Merelbeke. Hij maakt deel uit van het ontwikkelteam van deze Postacademische Vorming.

Associatieonderzoekplatform 'Politisering van/in het sociaal werk'

Deze Postacademische Vorming is een realisatie van het onderzoeksplatform 'Politisering van/in het sociaal werk' van de Associatie UGent. In dit onderzoeksplatform willen collega's uit de partnerinstellingen UGent, Howest, Hogent en Arteveldehogeschool in onderlinge dialoog hun bestaand onderzoek verder verbreden, verdiepen en valoriseren.

Onderzoekslijnen

- Een eerste onderzoekslijn focust op de **theoretische en conceptuele verdieping van het concept politisering**. Dit concept wordt theoretisch op verschillende wijzen benaderd door een diversiteit van auteurs, die een complementair of alternatief perspectief inbrengen. Deze lijn is gericht op het scherp stellen van voor het sociaal werk relevante concepten van politisering.
- Een tweede onderzoekslijn focust op de **politiserende opdracht van sociaal werk praktijken in de publieke sfeer**. In onderzoek en praktijk leven vragen over de positionering van sociaal werkers en hun organisaties, strategieën van politisering, faciliterende en remmende factoren, (de)politiserende dynamieken in de verhouding van sociaal werk tot overheden, markt en burgers.
- Een derde onderzoekslijn gaat in op **politiserend werken in de context van de dagelijkse directe interactie** van sociaal werkers met burgers. Centraal in deze lijn staat het onderzoek naar het politiserend potentieel van de discretionaire ruimte en de vraag op welke wijze sociaal werkers verzet kunnen plegen en incrementeel politiserend handelen kunnen realiseren.

Output

1. We ontwikkelen een **Academische Werkplaats** in samenwerking met partners in het werkveld. In dit kader zetten we lezingen/workshops op vanuit een gezamenlijke, onderbouwde visie en bieden we een forum voor kennisdeling voor onderzoekers binnen en buiten de Associatie.
2. We bouwen een **Postacademische Vorming 'Politisering van het Sociaal Werk'** uit waarbij we de inhoud van de opleiding laten inspireren door het overleg in het kader van de AOP.
3. We versterken de **wetenschappelijke onderbouw van de curricula** in onze opleidingen over dit thema.
4. We ontwikkelen **gezamenlijke publicaties en presentaties** op Vlaamse en internationale fora, waarbij we systematischer het verschillende onderzoek collectiviseren en ons collectief presenteren op internationale en Vlaamse fora.
5. We zetten in op gezamenlijke **aanvragen voor onderzoeksfinanciering**. We kunnen elkaar versterken in het uitwerken van calls, elkaar informeren over financieringsstromen en nieuwe samenwerkingsverbanden opzetten om onderzoekprojecten te ontwikkelen.

Het AOP wordt praktisch uitgebouwd met twee algemene bijeenkomsten per Academiejaar, aangevuld met thematische werkgroepen en ad hoc werkgroepen voor specifieke acties.

Voorzitter: rudi.roose@ugent.be

Inhoudelijk medewerker: bart.vanbouchaute@ugent.be